

Harðskapur móti kvinnum

Harðskapur og fordómar

Barbara Holm

Redaktørur á Vikuskiftis Sosialinum

»Eg vil ikki standa fram alment, tí eg eri bangin fyri hvat fólk fara at halda um meg«. Hesin setningurin er tann, sum vit á Vikuskiftis Sosialinum hava hoyrt oftast hesa vikuna

Vikuskiftis Sosialurin hevur verið í samband við fleiri kvinnur, sum hava verið fyri harðskapi í parløgum teirra, men eingin vil trína fram og greiða frá sínari søgu. Orsøkin er heilt einfalt, at tær stúra fyri teimum fordómum, sum fólk hava um kvinnur, ið hava verið fyri harðskapi.

»Tey fara at halda eg eri veik og býtt, tí eg fann meg í tí«, siga tær allar sum ein. Og tað er eitt faktum, sum flestu okkara ivaleyst hava hoyrt. At mong okkara halda, at kvinnur, sum hava verið fyri harðskapi, eru veikar.

Men stóðan er akkurát tann øvugt.

Tær kvinnur, sum vit hava verið í samband við, eru hugar sum lágar. Summar hava høga útbúgving og leiðarastarv, meðan aðrar hava onga útbúgving, og arbeiða í handli. Fleiri eru almennir persónar, og fleiri eru ikki. Summar hava børn og aðrar hava ikki. Summar hava havt ein keðiligan barndóm, og summar hava ikki. Tað ber illa til at staðfesta nakað, sum hesar kvinnur hava til felags uttan tað eyðsýnda – tær hava verið fyri harðskapi. Men hví hendir tað?

»Tað er tann sálarligi harðskapurin, tað at verða niðurbrotin so líðandi, ið tekur harðast uppá kvinnur. Eg plagi at samanlíkna tað

við, tá man sleppur ein frosk á eina glóðheita plátu. Hann loypir upp frá beinanvegin, tí hann føkir hitan. Men um man leggur hann á eina kalda plátu og letur hann standa í frið og náðum, meðan man koyrir hitan frá, so hoyknar hann spakuliga undir hitanum. Hann missur sína kraft. Soleiðis lýsir Súsanna Skaale, sálarfrøðingur tað tilgongd, sum harðskapsraktar kvinnur fara í gjøgnum. Tað byrjar so smátt, og endar óhugsandi.

Tað, sum vit á Vikuskiftis Sosialinum hava fingið staðfest við sjei tumma seyma hesa vikuna er, at hesar kvinnur eru alt annað enn veikar og býttar. Tær eru sterkar. Sterkari enn tey flestu, tí tær hava upplivað tað óhugsandi, at liva í ótryggleika hvønn einasta dag, og tær eru komnar burtúrur tí. Men tað eru allar kvinnur ikki. Kvinnuhúsið hevði 539 fráboðanir um harðskap í fjør, og í ár er ikki óðrvísi. Mangar kvinnur liva undir harðskapi hvønn dag í Føroyum, og hóast samfelagið hevur gjørt munagott arbeiði innan hetta økið seinastu árin, so eru vit als ikki komin á mál, sambært Katrini á Neystabø, aðalskrivara í Amnesty.

Hóast mangir tilburðir um harðskap, vil eingin kvinna leggja navn til sína søgu um harðskap. Men Vikuskiftis Sosialurin verið í samband við eina kvinnu, sum dulnevnd greiður frá tí ræðuliga lívi hon hevði, meðan hon livdi við harðskapi.

Hesaferð kanst tú lesa átta síður um harðskap á temasiðunum, nú altjóða dagurin móti harðskapi júst er farin framvið. Latist okkum vóna, at vit í framtíðini ikki hava tørv á at markera henda dagin í Føroyum.

539 fráboðanir um harðskap

MEIRA ENN HELVVTIN FLYTUR IKKI AFTUR TIL MANNIN

Í fjør búðu ialt 17 kvinnur og 12 børn á Kvinnuhúsinum. Tað er sjáldsamt, at tær bert sova 1-2 nætir – tær sum koma eru ofta leingi, sigur Elin Reinert Planck, leiðari á Kvinnuhúsinum

TJÓÐHILD PATURSSON

In 2014 fekk Kvinnuhúsið samlagt 539 fráboðanir frá um harðskap móti kvinnum.

Kvinnuhúsið bjóðar kreppumiðstöð, har kvinnur í neyð kunnu búgva í eina tíð. Har afturat bjóða tey ráðgeving og samrøðubólkar fyri kvinnur, sum hava verið og/ella eru fyri harðskapi.

– Av teimum sum búgva á Kvinnuhúsinum er meira enn helvtin, sum ikki flytir aftur til mannin, men heldur í egnan bústað, tá ið tær fara frá okkum. Summar velja tó at royna aftur. Tá eru tær sjálvsagt vælkomnar at koma aftur til okkum seinni, um tað verður neyðugt. Tað kann vera ógvuliga trupult at fara, serliga hjá teimum ið hava børn, og summar mugu heim at venda aftur nakrar ferðir, áðrenn tær taka stigið, greiðir Elin Reinert Planck frá.

Vit arbeiða við hjálp til sjálvhjálpa, og vit lurta og tosa, og royna at hjálpa kvinnuni at seta orð á hvat tað er, hon hevur brúk fyri»

Elin Reinert Planck

Sosialt eftirlit ger tað truplari at fara

Spurd hví tað kann vera trupult at fara, sigur Elin Reinert Planck, at tað kanska kann vera serliga trupult hjá okkum, sum liva í smáum samfeløgum. Ein kennir møguliga tey, sum maðurin arbeiðir saman við, pápin at manninum situr kanska í bygðaráðnum, hvat munnu grannarnir fara at siga, o.s.fr. Alt er so tætt uppá. Tað kann vera trupult í smásamfelagnum at bróta upp úr nýggjum, sosialiala eftirlitið er ofta sterkt og kvinnurnar eru bangnar.

Elin Reinert Planck heldur seg tó hava merkt, at kvinnurnar í miðstaðarøkinum eru minni stýrðar av hesum sosiala eftirlitinum nú enn fyrr.

– Tær eru vorðnar meira býarkendar og leggja ikki so nógv í hvat hini hugsa og halda. Ofta kenna tær yvirhøvdur ikki grannan og arbeiðsfelagar hjá manninum. Tá eru tær